

A „névadó” alkotókról

Ember Judit ([Abádszalók](#), 1935. május 16. – [Budapest](#), 2007. november 13.) [Balázs Béla-díjas magyar](#) filmrendező.

1959-ben végzett az [ELTE](#) Bölcsészettudományi Karán, magyar-történelem szakon. Ezután 1964-1968 között a [Színház- és Filmművészeti Főiskola](#) hallgatója volt, a Film és TV főtanszakon. 1968-ban kapott filmrendező diplomát. Friss diplomásként a Mafilm Népszerű, Tudományos és Oktatófilm Stúdiójába került, a 70-es évektől a Magyar Televízióban és a Balázs Béla Stúdióban készítette filmjeit.

Előbb népszerű tudományos filmeket, majd dokumentumfilmeket rendezett. 1978-ban *Fagyöngyök* címmel dokumentum-játékfilmet készített. Szinte minden alkotása felér egy társadalomtudományi - művészeti esettanulmánnyal. Ő készített először koncepciót per feldolgozó dokumentumfilmet Magyarországon. Ennél is fontosabb, hogy 1982-ben a [Pócspetri](#)vel megteremtette a történelmi tényfeltáró műfajt, amely minden túlzás nélkül a rendszerváltás szellemi-lelki előkészítőjévé vált. Nincs a magyar filmtörténetben még egy rendező, akinek annyi filmjét tiltották volna be, mint Ember Juditét (pl. *Színpad* 1968, *Határozat* 1972, *Tantörténet*

1976, *Pócspetri* 1982, *Hagyd beszélni a Kutruczot* 1985). Műveiben egyszerre kapott hangsúlyt az izgalmas oknyomozás, valamint a filmjeiben szereplő egyszerű emberekkel való bensőséges, mélyen együtt érző kapcsolata.

Életéről és munkásságáról *Ember-Lépték* címmel jelent meg könyv. ***Határozat* című filmjét** az [Amerikai Filmintézet](#) Los Angelesben beválasztotta *Minden Idők 100 Legjobb Dokumentumfilmje* közé. Testvére [Ember Mária](#), író.

Díjai, elismerései

[Balázs Béla-díj](#) (1989)

21. [Magyar Filmszemle](#) dokumentumfilmes díja (1989)

Magyar Film- és Tévékritikusok díja (1990)

[Nagy Imre-emlékplakett](#) (1993)

[Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztje](#) (1998)

A 33. Magyar Játékfilmszemle Életmű-díja (2002)

Televízió és Filmkritikusok Életmű-díja (2004)

[Kiváló művész](#) (2004)

Határozat című filmjét az [Amerikai Filmintézet](#) Los Angelesben beválasztotta *Minden Idők 100 Legjobb Dokumentumfilmje* közé.

A Budapesti [XIII. kerület](#) és a [Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Pócspetri](#) díszpolgárává avatta.

Kollányi Ágoston ([Esztergom](#), 1913. november 6. – [Budapest](#), 1988. május 7.) [Kossuth-díjas magyar](#) filmrendező

Matematika-fizika szakos diplomát szerzett Budapesten a [Pázmány Péter Tudományegyetemen](#) 1935-ben. Tisztviselőként dolgozott, majd a [Színművészeti Akadémia](#) rendező-szakán tanult. 1945-től reklámgrafikával foglalkozott, 1947-től pedig reklámfilmeket készített. A Híradó- és Dokumentumfilmgyár munkatársa lett 1950-ben, ahol népszerű-tudományos oktatófilmeket készített, amelyeknek 1955-től már egyéni látásmódú mestere és klasszikusa lett.

Sokirányú érdeklődése megbízható alapot adott annak az életműnek, amely a népszerű-tudományos műfajban nemcsak a magyar, hanem nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedő jelentőségű. A tudomány legfrissebb eredményeinek megbízható és láttató erejű bemutatása jellemzi filmjeit. 1956-ban Cannes-ban díjat nyert a *Bölcsők* c. filmje. Rövid és tömör szerkesztésű kisfilmeket készített pályájának elején, később játékfilmeket is készített. Filmjeinek túlnyomó

részét Váncsa Lajos fényképezte, megközelítően száz kisfilmet készített: a *Kati és a vadmacska*, az *Örök megújulás* és *Az állatok válaszolnak* című egész estés filmek mellett természetfilmeket pl. *Noé bárkái*. Egyik filmje után egyik méltatója a Filmvilágban a „tudomány poétájának” nevezte.

Díjai, elismerései

[Kossuth-díj](#) (1958)

[Érdemes művész](#) (1965)

[Kiváló művész](#) (1972)

Macskássy Gyula ([Budapest, 1912. február 4.](#) – Budapest, [1971. október 29.](#)) [Balázs Béla-díjas magyar](#) rajzfilmrendező. A magyar [rajzfilm](#) „atyja”.

Idén lenne 100 éves

A harmincas évek elején kezdte pályafutását, és noha Magyarországon már jóval korábban is születtek animált filmkísérletek, mégis őt tartjuk a magyar animáció atyjának.

[Bortnyik Sándornál](#) tanult. Kezdetben reklámgrafikusként dolgozott. Művészi pályafutását a 30-as évek elején reklámplakátok tervezésével kezdte. Plakátjait testvérével, Macskássy Jánossal közösen készítette. Ugyanettől az időszaktól kezdett el trükkfilmrajzolóként és - rendezőként dolgozni. 1945-1949 között a MAFIRT valamint a Magyar Híradó- és Dokumentumfilmgyár részére dolgozott.

Első magánstúdióját Halász Jánossal és a később karikaturistaként dolgozó Kassowitz Félixszel közösen alapította. Az 1950-től kezdődő magyar rajzfilmgyártás egyik elindítója volt, a vezetésével működő animátorstábból (köztük például Dargay Attilával) néhány év átmeneti állapot után megszületett a Pannónia Filmstúdió, amely pár évtizeddel később az animáció fellelegvívőjévé nőtte ki magát, ahol Macskássy az elsők között készített nagy sikerű filmeket a Pannónia Stúdió rendezőjeként alkotótársával, [Várnai Györggyel](#).

Első rajzfilmje az 1950-ben készült *A kiskakas gyémánt félkrajcárja* volt. 1956-ban készítette el *Két bors ökröcske* c. rajzfilmjét, amely az 1945 utáni magyar rajzfilmgyártás egyik legkiemelkedőbb alkotása. Kezdetben stílusára az amerikai rajzfilm (Walt Disney) hatott, de hamar kialakította a magyar népi motívumokra épülő képi nyelvét. Látásmódja később tovább gazdagodott a karikatúra műfajából, valamint az absztrakt művészetből átvett elemekkel. Az 1960-as években a népszerű [Gusztáv-sorozat](#) egyik megalkotója volt. Rajzfilmjeinek nagy részét maga írta és tervezte. Több száz animációs reklámfilmje közül pedig jó néhány szintén rangos elismerést hozott számára.

Díjai, elismerései

[Balázs Béla-díj](#) (1961)

[Érdemes művész](#) (1965)